

וְלֹא נִנְוַת לְעֵדוֹן בְּפֶרֶשׁ הַשְׁבּוּעָה
עדוכים בידי נחמה ליבוביץ שנות הארכף שטרה
יובל ע"י מוסד תורה והשכלה למוגדים ולגער
הסתדרות נשי מזרחי אמריקאה
ההדרה מיוחדת בשבייל ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחנוך ותרבות תורניים בגולה

בשלוח (תשס"ו) פרק י"ד

ז. מתוך דברי המדרשים:

1. שמות ר' ב"ד: ...וכן הוא אומר (תהלים ק"ו) "וימרו על ים בים סוף" מהו ב' פעים?
אליא על הים המרו, שלא היו דצאים לירד. אילולא שבת יהודה שפצע תקופה וקדש שמו של
הקב"ה, שנ' (תהלים ק"ד) "בצאת ישראל מצרים... היהת יהודה לקדשו". ובים סוף
מנין שהמרו? אלא כיון שירדו לתוך הים, היה מלא טיט, שהיה עד עכשו לתחם המים
והיה בו כמין טיט, טנאמר (חבקוק ג') "דרך בים סoxic", חמר מים רבים". והיה אומר
ראובן לשמעון: "במצרים - טיט ובים - טיט. במצרים - בחמר ובלבניהם, ובים חמר מים
רבים". הוא - "וימרו על ים בים סוף".

(לחולך הראשון של מדרשו השווה גם
גלוון בשלוח תש"א שאלה א).

1. הסבר, איך תכוונה בדבר יוצאי מצרים רצה הדרשן
לאפין ע"י דברי ראוון לשמעון?

2. השווה את דברי ראוון לשמעון במדרש לדברי בני ישראל
אל משה במקרא בפסוקים י"א - י"ב. מה הדומה בשתי
התשובות ומה השונה?

האם דברי ישראל במדרש חריפים יותר מדברי תלוזותיהם
במקרא או להיפך?

2. שמות ר' ב"א: (שם, י"ד ב"ה) "ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה", אם בים
למה "ביבשה"? ואם "ביבשה" - למה "בתוך הים"? אלא מכאן אתה למד שלא נקרע
לهم הים, עד שבאו לתוכו עד חוטמן ואח"כ געשה להם יבשה!
מהו הרעיון המסתומל במדרש זה?

ב. י"ג: ויאמר משה אל העם: אל תיראו התיאבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום.
כ' אשר רואיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם.

מכילתא: בשלשה מקומות הזהיר המקומם לישראל שלא לחזור למצרים, טנאמר (שמות י"ד י"ט)
"כי אשר רואיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם" ואומר (דברים י"ז
ט"ז) "לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד" ואומר (דב' ב"ח ס"ח) "בדור אשר אמרתי לך
לא תוסיף עוד לראותה".

רש"י: מה שראיתם אותו איינו אלא היום, היום הוא שראיתם אותו ולא תוסיפו עוד.

רבנן: על דעת רבותינו הרי זו מצות לא תשועת דורותם, וזה כן יאמר הכתוב: אל
תיראו, התיאבו במקומות וראו את ישועת ה' שיושיע אתכם היום מידם. ואל תשיבו
לעבדותכם למצרים, כי אשר רואיתם אותו היום הקבה^א מצוה אתכם עוד, שלא תוסיפו
ברצונכם לראותם מעתה ועד עולם. ותהייה^ב* ולא ישוב את העם מצרים מה לען הרבות
סוס וה^ג אמר לכם לא תוסיפו לשוב דרך הזה עוד" שהיא מצוה בזאת - לא הבטהה.

1. מה הן שתי התפישות של פסוקנו ואיזו משתייהן נראהית לך
פשוטו של מקרא?

2. מה ראה רש"י להוציא ו' החיבור למלה "לא תוסיפו" וכותב י' ולא
תוסיפו?

3. הסבר בדברי הרמב"ן:

- (א) מה הוסיף על דברי הפסוק "ואל תשיבו לעבדותכם"
- (ב) " " " " " " " לא תוסיפו ברצונכם לראותם.
- (ג) מה פירוש דבריו "ותהייה מצוה ולא הוזכרה למעלה"
היכן "למעלה"?

* מצוה מפני משה לישראל ולא הוזכרה למשלה. וכן (דברים י"ז, ט"ז)

א&א. השווה דבריו הרמב"ן כאן לדבריו ויקרא ד' ב"ב ד"ה אשר נשיא יחתא. (עד "וטעם או הודיע אליו").

- א&א(a) מה ההבדל בין פרושו כאן לבינו פרשו שם בהבנת פסוקנו?
א&א(b) מה הדמיון בין פסוקנו לבינו שמות ל"ז ע"ח לפ"ז דעתו?

1. שאלות סגנון.

1) השווא:

ה' ויאמרו: מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו,
ו"ג ויאמרו: מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים.

מהי כוונת הזמן הזה שבין שני הפסוקים ומה המסתמן בו?

2) ג"א ויאמרו אל משה

המבליל אין קברים במצרים לקחתיו למות במדבר
מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים
הלא זה הדבר אשר דברנו אליו במצרים
לאמרות: חدل ממני ונעבדה את מצרים
כ"י טוב לנו עבר את מצרים ממוותנו במדבר.

התוכל להסביר מהי הכוונה בחזרות המרובות על אותן המלים?

3) כסותו בספרות: פירוש על ס' שמות עמ' 119 מפנה את משפטם לבנו לחזרות על אותן המלים בפסוקים ל-ל"א, ש"בodia אין לשוב אותן למקורה:

וישוע ח' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים
ויראו ישראל את מצרים
מת על שפת הים
ויראו ישראל את היד הגדולה
אשר טהה ח' במצרים

הסביר, מה הכוונות בחזרות על מלויים אלה!

ד. ג"ה וידעו מצרים כי אני ה'

ספרנו ד"ה מצרים הנשארים למצרים וישבו אליו "כ"י לא אחמצ במות המת".

- (1) מה קשה לו בפסוקנו?
(2) היכן מאיינו ריעון זה בספרנו בפרשיות קודמות?